

Borçlanmada tek kaynak banka değil

Sanayici de borçlanma için borsa yoluna girdi. **ISO Başkanı** Bahçivan, kredi maliyetinin yüksekliği nedeniyle reel sektörün tek alternatifinin artık banka olmadığını söyledi

UZUN vadeli kredi maliyetlerinin yüksekliği ile finansmana erişimin reel sektörün en önemli sorunlarının başında yer aldığını belirten **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Yapılan araştırmalar finansmana erişim konusunun, KOBİ'ler açısından daha da büyük bir sorun teşkil ettiğine işaret etmektedir. Oysa, ekonominin lokomotifi olan reel sektörün sağlıklı bir işleyişe sahip olabilmesi için finansman kaynaklarına mümkün olan en düşük maliyetle ulaşması büyük önem taşımaktadır. Yetersiz işletme sermayesi nedeniyle, yeni yatırımlar tamamlanamamakta, teknoloji yenilenememekte ve firmalarımızın rekabet gücü zayıflamaktadır" dedi.

KÂRIN YARISI FİNANSMANA GİTTİ

Reel sektörün finansman konusunda yaşadığı sıkıntının Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2013 araştırmasında açıkça görüldüğüne işaret eden Bahçivan, "ISO 500 şirketlerinin ödediği finansman giderleri faaliyet kârının yüzde 34'üne denk gelirken, 2013 yılında bu oran yüzde 53'e çıkmıştır. Bu da şirketlerin yaptıkları

kârın yarısından fazlasını finansman gideri olarak ödediklerini göstermektedir" diye konuştu.

TEK DÜZE BORÇLANMA

Bu durumun oluşmasındaki en önemli sebeplerden birinin şirketlerin borçlanmalarını tek düze, banka kredileriyle yapmalarından kaynaklandığını altını çizen Bahçivan, "Kendi esas faaliyet alanlarında oldukça başarılı bir performans sergileyen şirketlerimizin finansman sağlama ve kullanmada aynı başarıyı sergileyememesi üzüntü vericidir. Şirketlerin bu noktada yaşadıkları finansman sıkıntılarının ne yazık ki bono, tahvil, halka arz, uzun vadeli finansman, hedging gibi borçlanma araçlarından yararlanmalarının da etkisi olduğunu özellikle vurgulamak isterim" dedi.

Türk şirketlerinin rakibi global şirketlerin, banka kredileri dışında diğer finansman araçlarını daha çok kullandığına değinen Bahçivan, "Türkiye'de şirketlerin borçlarında tahvil ve bono gibi ürünlerin payı yüzde 0'a yakınken bu oran global şirketlerde yüzde 15'e kadar yükselmektedir" tespitinde

bulundu.

BANKALAR YETERLİ DEĞİL

Türkiye'de sanayinin kaynak sorunlarını çözmeye bankacılık kesiminin uygun vade ve koşullarla kaynak sağlamakta her zaman yeterli olmadığını işaret eden Bahçivan, "Gelişmiş ekonomileri incelediğimizde finansman problemlerinin çözümünde sermaye piyasalarının etkin bir yöntem olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu aşamada ülkemizde de sermaye piyasalarının, kaynakların verimli kullanımında ve sanayici için farklı bir finansman imkân yaratmakta oynadığı rolü çok önemlidir. Sanayinin bu sermaye olanakları ile desteklenmesi neticesinde sanayi kuruluşlarımız daha çok ihracat yapacak, daha yüksek katma değerli ürün üretecek ve yeni yatırımlar ile büyüyerek daha çok istihdam olanağı sağlayacaktır"

ÖZEL PAZAR ÖNEMLİ BİR İMKÂN

Erdal Bahçivan

İSTANBUL Sanayi Odası olarak birçok kurum ile işbirliği çalışmalarını yürüttüklerine işaret eden Bahçivan, "Söz konusu birlikteliklerimizden en önemlisi kuşkusuz Borsa İstanbul ile yürütülen çalışmalarımızdır. ISO Sanayi Kongrelerimizde 'stratejik ortak' olarak birlikte olduğumuz Borsa İstanbul ile ISO üyelerinin 'halka açılma' konusunda bilgilendirildikleri etkinlikler organize ediyoruz. Son olarak Eylül ve Ekim ayı boyunca Borsa İstanbul yetkilileri meslek komitelerimiz ile tek tek görüşerek toplantılarda yaptıkları sunum ve bilgilendirmelerde halka arz konusundaki uygulamaları sanayicilerimize aktarmışlardır. Bu çerçevede özellikle yakın bir tarihte hayata geçirilecek ve halka kapalı tüm şirketlerin, girişimcilerin hisse senetlerinin alınıp satılabileceği, halka arz prosedürü ile uğraşmak istemeyen şirketlerin sermaye bulabileceği, nitelikli yatırımcı ve melek yatırımcıların da yatırım yapmak için pek çok alternatif aynı yerde

görüp seçim yapabilecekleri bir pazar olan 'Özel Pazar'ın firmalarımız için önemli bir imkân olacağını düşünüyoruz" dedi.

İŞ DÜNYASI

Sanayi, büyümenin kalitesini yükseltiyor

İSO Başkanı Bahçivan, "Son 6 çeyrektir sanayi, büyüme-ye en istikrarlı ve en kaliteli katkıyı sunuyor" dedi

Erdal Bahçivan

İş dünyası son açıklanan GSYH rakamlarına ilişkin, "Sanayi büyümenin kalitesini artırıyor" yorumunda bulundu. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Sanayi 2013 yılının ikinci çeyreğinden itibaren büyüme yüzde 3.4, yüzde 4.1 ve 4.6 katkıda bulunmuştur. Bu yıl ilk çeyrekte büyüme yüzde 5.8 katkı ile başlayan sanayimizin, ikinci çeyrek performansı yüzde 3 ve üçüncü çeyrek yüzde 2.7 olarak gerçekleşmişti. Bir ivme kaybı görünse de, bütün bu veriler sanayinin büyüme en istikrarlı ve en kaliteli kat-

kıyı sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu istikrarlı katkı, bizi sanayinin ve Türkiye ekonomisinin geleceği adına umutlandırıyor" dedi. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi de, "Üçüncü çeyrekte net ihracatın 2 puanlık katkısı olmasaydı, büyüme gerçekleşmeyecekti. AB'deki durgunluk devam ederken, Japonya'da resesyon derinleşirken, bölgesel pazarlarda yüzde 40'lara varan talep düşüşleri yaşanırken ihracatın artmasını ve büyümenin gerçekleşmesini olumlu buluyoruz" diye konuştu.

BÜYÜMEDE SERT DÜŞÜŞ

Yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 3 olarak beklenen büyüme rakamı yüzde 1,7 geldi. Beklentilerin çok altın-
da kalan büyüme oranı ekonomi yönetiminde soğuk düş etkisi yaptı. Böylece hükümetin 2014 yılı için
yüzde 4 olarak açıkladığı, daha sonra yüzde 3,3'e düşürdüğü büyüme hedefinin tutması bile zora girdi.

KORAY TEKİN ANKARA

İç talepteki yavaşlama ve ihracattaki dal-
ralmaya bağlı olarak 2014 yılının üçüncü
çeyreğindeki büyüme rakamı yüzde 1,7 oldu.
Reuters'in 5 Aralık günü 21 ekonomist ile yap-
tığı ankette üçüncü çeyrek büyümesi yüzde 3
olarak tahmin edilmişti. Ancak Türkiye İstatistik
Kurumu tarafından dün açıklanan üçüncü
çeyrek büyüme verisi şırıprız şekilde düşük
geldi. 2014 yıl sonu ekonomik büyüme hedefini
yüzde 4'ten yüzde 3,3'e çekem hükümet, üçüncü
çeyrekte geçen yılın aynı dönemine
göre yüzde 1,7 büyüyebildi. Bu rakam 2012'nin

son çeyreğinden bu yana yaşanan en düşük
büyüme oranı. Türkiye ekonomisinin bu yılın
ilk üç çeyreğindeki ortalama büyümesi yüzde
2,8'de kaldı. Tarım, ormancılık ve balıkçılık
alanlarında ise yüzde 4,9 küçülme yaşandı.

Yılın ilk çeyreğinde yüzde 4,8, ikinci çeyre-
ğinde ise yüzde 2,2 büyüyen Türkiye, üçüncü
çeyrekte sok bir düşüş yaşadı. Temmuz-eylül
döneminde yüzde 1,7 büyüyebilen Türkiye'nin
ilk üç çeyreklik büyüme performansı yüzde
2,8 oldu. Bu sonuçların ardından hükümetin
revize ederek yüzde 4'ten yüzde 3,3'e çektiği
2014 yıl sonu büyüme hedefi de tehlikeye gir-

di. 2014 yılı üçüncü çeyreğinde net dış talep,
büyümeye 2,5 yüzde puan katkı yaparken;
toplam yurtiçi talep negatif anlamda yüzde 0,8
puan etki yaptı. Hane halkının nihai tüketim
harcamaları üçüncü çeyrekte yüzde 0,2'lik ar-
tış gösterdi. Arzı oranı devletin nihai tüketim
harcaması yüzde 6,6, gayri safi sabit sermaye
oluşumu değeri yüzde 0,4, mal ve hizmet ih-
racatı değeri, yüzde 8, mal ve hizmet ithalat
değeri ise yüzde 1,8 arttı. Hükümetin Orta
Vadeli Programı'nda 2014 için yüzde 3,3'e çe-
kilen büyüme 2015 için yüzde 4, 2016 ve 2017
için ise yüzde 5 olarak planlanıyor.

Türkiye irtifa kaybediyor

TURHAN BOZKURT

İN HABER ANALİZ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), gayri safi yurtiçi hasılamı (GSYH) 2014 se-
nesi 3. çeyrekte yüzde 1,7 arttığını açıkladı.
Kötümser iktisatçılar bile yüzde 3'e yakın
olacağını tahmin ediyor. Hepsini gelen veri
ile şaşkına döndü.

Üçer aylık dönemler itibarıyla yüzde 4,8,
yüzde 2,2 ve yüzde 1,7 şeklinde giderek yavaş-
layan bir ekonomik tablo ile karşı karşıyayız.
Büyümenin 2013 son çeyrekte yüzde 4,4 ve
yillik yüzde 4 olduğunu dikkate aldığımızda
'istikrarlı küçülme' tanımı ile mübalağa emmiş
olmayız. Zira Türkiye potansiyel büyüme oranı
olan yüzde 5'in altında seyreden millî gelir ar-
tışları ile iktisadi meselelerine kaç bulamıyor.
Bilakis dert küptüne yeni derter ilave ediyor.
İşsizlik yüzde 10'a geldi. Enflasyon çiti hanenin
esiginde. Mutfaga yüzde 30-40 zam olarak dü-
şen enflasyon atesi vatandaşları yarkaren, yük-
sek enflasyon yatırımcının önünü görmesine
mani olacak seviyelere yükseldi. Gelir dağılımı
adaletsizliğinde OECD ülkeleri arasında ikinci
ci sradayız. Eğitim sistemini gelişmiş mem-
leketlerin seviyesine getirebilmek için ciddi
kaynakların bu sahaya aktarılması için ciddi
GSYH'daki takanma ile bu mümkün değil.

2014'ün ilk iki çeyreğinde büyümedeki dü-
şüş, ihracatın katkısı sayesinde hissedilmemiş-
ti. Rusya'nın Kırm'ı ilhakı, Ukrayna'da devam
eden çatışmaların her iki ülkeye olan ihracatımı-
za zarar vermesinden endişe ediliyordu. Nitekim
Amerika ve AB'nin mali müyeydeleri devreye
girdi, Moskova para birimi rublenin yüzde 50'ye
varan değer kaybını durdurmak için 150 milyar
dolardan fazla döviz bozdurdu. Kriz giderek de-
rinleşiyor. İlk 11 ayda Rusya'ya ihracat yüzde
20 azaldı. Senenin ilk aylarında çift haneli artan
pazarın son aylarda ekisye dönmesi 2015'in zor
gececeğinin habercisi. Irak da ISİD sonrası allak
bullak oldu. Burumuzun dibindeki çatışmalar
Suriye'deki iç savaşın tuzu biberi oldu. Komşu-
lanımızdaki kaos tam bir yıkıma sebebiyet ver-
iyor Güneydoğu illerinde. Bu kriz batya doğru
ihracatçı ve yatırımcı firmalar üzerinden hissedil-
iyor. İhracat ve turizm bu kadar belirsizlikler
ortasında 2015'te büyümesini sürpzt olur.

2014 son çeyrekte büyüme ne olur? Ekim
ayın sanayi üretimi yüzde 3'e yakın geriledi.
Kasım ihracatı yunkanda belirteğimiz iki ana pa-
zardaki küçülmenin tesiri ile yüzde 6,4 düştü.
Tüketici güveni son 4 senenin en dip seviyesin-
de. Öncü göstergeler son çeyrek büyümesinin
3. çeyreğinden alında geleceğini işaret ediyor.
Para bolluğu bitteri. Amerika faizleri önümüzü-

deki 6 ay içinde artıracak. Dolar güçleniyor. Av-
rupa büyümenin hızlandığı 2014'ün ilk yansını
mumla arayacak 2015'te. Tam bu noktada ne
kadar katma değer üretilebildiğinden altından ky-
metli hale geliyor. İhracat miktar olarak azalsa
da fiyatın yükseliği ile düşüşü dengeleye-
bilirsiniz. Almanya 4,4 dolar kazanıyor ihra-
catta kilo başına. Türkiye ise 1,4 dolar. Aradaki
faik Almanların entelektüel sermaye, verim-
lilik, Ar-Ge, katma değer gibi başlıklarda 3-4
mislimiz olduğunu gösteriyor. "Almanya bizi
kaskanyor" diyenler ne hükmetse balise konu
farklara hiç temas etmiyor. Sloganla, şöhre pa-
ralarla, kupon arazilerin rantı ile buraya kadar.

Dünyada kimin neyi, ne kadar kaliteli ve ma-
kul fiyatın ürettiği kadar hukuki güvencesiyle ya-
tırımcıya en haklı tekeri verdiği yeni bir dönem
başladı. Türkiye ise kendi yatırımcısını fışilemek-
le meşgul. AKP hükümeti, TOBB Başkanı Rifat
Hisarcıklıoğlu'nun, "Maliye ve müfettiş baskın-
dan bunaldık, yeter" çarşında ve TÜSİAD'ın 'Yol-
suzluk var, artıyor' feryadına kulak vermedikçe
ekonominin istikrarlı biçimde niye küçüldüğü-
nü idrak edemeyebilir. Bin odalı saray, uçak, lüks
makam arabaları ve VIP torpil listeleri büyüme
düşük gelse de hükümetin keyfinin yerinde ol-
duğuna gösteriyor! Manzarası şu: El kesensin
sulanırm, devler olsun kurbanım...

görüşler >>>

Hava koşulları yüzünden...

BASBAKAN YARDIMCISI ALI BABACAN: Olumsuz
hava koşulları nedeniyle tarımsal üretim
azalması, 2014 yılı üçüncü çeyreğinde
GSYH büyümesini sınırladılar bir eken
olmudur. Üçüncü çeyrekte GSYH bir ö-
nceki yılın aynı dönemine göre reel olarak
yüzde 1,7 oranında büyüme kaydetmiştir. Mevsim ve
takvim etkilerinden arındırılmış büyüme hızında ise
bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,4 oranında artış ge-
çekleşmiştir. Böylece 2014 yılı ilk dokuz ayında GSYH
reel olarak yüzde 2,8 büyüme kaydetmiştir.

Vatandaşın borç yükü artacak

CHP GENEL BAŞKAN YARDIMCISI FIKRI ÖZTÜRK:
Son büyüme rakamları, hükümetin
2014 için söz verdiği gelir artışı
sağlayamayacağını ve vatandaşların
borç yükünün artacağını gösteriyor.
Türkiye'de 3. çeyrek büyümesinin
yüzde 8'i ailelerin tüketiminden, yüzde 37,3'ü
ise devletin tüketim harcamalarındaki artıştan
kaynaklandı. Ailelerin tüketimi durdu. Ailelerin
tüketemediğini devlet tüküyor. 2014 yıl sonu
hedefi olan yüzde 3,3 büyüme hedefinin tutması
için yılın son çeyreğinde büyümenin yüzde 4,8
olması gerekiyor, bu imkansız. AKP'nin son 12
yıldır izlediği büyüme modeli iflas etti.

İhracat olmasaydı bu da olmayacaktı

**TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ BAŞKANI
MEHMET BÜYÜKEKÇİ:** Türkiye'nin 3.
çeyrekte yüzde 1,7 oranında büyü-
mesine bu dönemde net ihracatın 2
puanlık katkı verdi. 3. çeyrekte ihra-
catta yüzde 8'lik artış ve ithalattaki
yüzde 1,8'lik gerilemeyle büyüme net ihracat
2 puanlık katkısı olmasaydı, büyüme gerçekleş-
meyecekti. Bu bir açıdan uyan niteliğinde, bir
açıdan da olumlu sinyaller içeriyor.

Sapma tarımdan kaynaklanıyor

MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK: 2013
yılında hedeflediğimiz gibi yüzde 4
büyüyen Türkiye ekonomisinin 2014
yılında bir miktar yavaşlayarak, yüzde
3,3 büyüyeceğini tahmin ediyoruz.
Bugün üçüncü çeyrek rakamı açıklandı.
Yüzde 1,7. Buradaki sapma tarım sektöründen
kaynaklanıyor. Üçüncü çeyrekte tarımın küçülmesi
ile üçüncü çeyrek rakamı, öngördüğümüz yüzde
2,2'lik rakamı bir miktar aşısında yüzde 1,7 ola-
rak gerçekleşti. Büyüme tahminlerinde aşağı yönlü
revizyon Türkiye'ye özgü değil. IMF 2014 büyüme
tahminlerini hem gelişmiş hem de gelişmekte olan
ülkeler için iki kez aşağı yönlü revize etti.

Tarımdaki küçülme etkili oldu

MERKEZ BANKASI BAŞKANI ERDEM BAŞÇI:
Bu yıl kuraklık, don ve yağışlardaki
öngörülemeyen hareketler tarımsal hası-
layı ciddi şekilde aşağı yönlü etkiledi.
Büyüme verisinde tarım hasılamının
eksi yüzde 4,9'luk etkisi oldu. Üçüncü
çeyrekte tarımın GSYH üzerindeki ağırlığı di-
ğer çeyrelere göre yüksek, yüzde 14 civarında.
GSYH'nin beklenenden düşük gelmesindeki fak-
törlerden en önemlisi tarım hasılamındaki düşüş.
Bu düşüş geçici değilse, enflasyonun artması gerektir.
Gelecek yıl da hava şartları kötü gidersen, bu yıl ku-
rulan Tarımsal İstikrar Komitesi, gereken tedbirleri
alacaktır. Dördüncü çeyrek, üçüncü çeyreğe göre
daha iyi olacak ama çok kuvvetli değil. Sadece ih-
racatın büyüme katkısı iki puan. Üçüncü çeyrek
büyümesi sadece ihracattan geldiği gibi görünüyor.

Sanayinin katkısı ivme kaybetti

**İSTANBUL SANAYİ ODASI BAŞKANI ERDAL
BAHÇIVAN:** Büyümenin, sanayinin 2013 yılı
başından bu yana vermiş olduğu olumlu
katkı sürmekte birlikte, son iki çeyrekte
bu katkıların ivme kaybettiğini görme-
kteyiz. Sanayi 2013 yılının 2. çeyreğinden
itibaren büyümesine yüzde 3,4, yüzde 4,1 ve 4,6
katkıda bulunmuştur. Bu yıl ilk çeyrekte büyüme-
ye yüzde 5,8 katkı ile başlayan sanayinin, ikinci
çeyrek büyümesi yüzde 3'e ve üçüncü çeyrekte de
yüzde 2,7'ye geriledi. Daha güçlü bir Türkiye için
daha güçlü bir sanayiye sahip olmamız gerekiyor.

Büyüme yüzde 3'ün altında kalabilir

**BURSA SANAYİ VE TİCARET ODASI BAŞKANI
İBRAHİM BURKAN:** Kasım ayı büyüme
rakamları tüm dünyada olduğu gibi
Türkiye'de ekonomik açıdan beklenti-
lerin altında gerçekleşmiştir. Türkiye,
2013 yılına kadar harcamaları ile bü-
yüdü. Büyüme kamuya belli bir yere kadar ya-
pabilirsiniz. İhracat pazarlarında kriz dönemini
etkiler sürüyor. Bu süreçte i piyasası ile destekleme-
miş lazım. Aynı zamanda önümüzdeki dönemde
üretim ve ihracat odaklı büyüme modeline işlerlik
kazandırmamız lazım. Aksi takdirde büyüme
oranlarında yüzde 3'ün altında kalabiliriz.

Büyüme iki yılın en düşük seviyesinde

► Türkiye, yılın üçüncü çeyreğinde ekonomik büyümede şok bir düşüş yaşadı ve geçen yılın aynı dönemine göre 1,7 büyüebildi. Bu rakam, 2012'nin son çeyreğinden bu yana yaşanan en düşük büyüme rakamı olarak istatistiklere geçti. İstatistik Kurumu verilerine göre, bu yılsonu hedefini yüzde 4'ten 3,3'e çeken Türkiye, iç talepteki yavaşlama, özel sektör yatırımlarındaki daralma ve yurtdışına kaçan yerli sermayeden dolayı bu hedefin ve beklentilerin çok altında kaldı.

► **KORAY TEKİN EKONOMİ 08**